صەڵاحەدین لە پشت مەلا بێت مەگەر قەزا لای خودا بێت … عیماد عەلی

لێرەدا باس لەو دووفاقیەی سەرجەم ئیسلامی سیاسی ناکەم کە لەم سەردەمەی کۆرۆنا رووی راستەقینەیان دەرکەوت، بەڵێ وەکو چۆن زانست لە مێژووی مرۆڤایەتیدا ئایین و فەلسەفەی میتافیزیکی خستە کونەوە و تاوەکو زانست زیاتر پێشکەوت و پەڕیسەند عەقڵ و ئاوەز و بیری واقعی و دونیا بینی روونتر و راستر دەبوو، ئاواش لەم کاتەشدا ئەوەی بە خەیاڵی زەمان و دەوران و چاخەبەردینەکان بیر بکاتەوە دەکرێتە کونەوە.

سەرەڕای ناکۆکی و ململانێی سەرکردەکانی ئیسلامی سیاسی و هەوڵی شەخسی و سودبینینی هەمەچەشنی دونیایی بەناوی ئاین و سروتەکانەوە، بەڵام گەربزانن زەرەی تاکێکیان بەگشتی بۆ ئەوانیش دەگەرێتەوە بۆ سێهەمینەوە رووی راستەقینەیان دەردەخەن، ئەوەتا هەموو لایەك باش دەزانێت کە دادوەری لە ئۆروپا بە چەند قۆناغدا رۆیشتووە تاگەیشتۆتە ئەم وەزعەی ئێستایان و، هەموو لایەك دەزانێت کە دادگاکان لە ژێر هیچ رکێف و فشارێکدا نین بە هاوشێوەی رۆژهەڵات و، ئەگەر هەر کەیسێك لە بنەڕەتدا شایانی یەکلاییکردنەوە نەبێت چەندین جار دوادەخرێت و تا دەگەنە قەناعەت بە تاوەخن و دەورەبەری هە رکەیسێك کە ئەگەر هەڵنەگرێت هیچ بڕیارێکی سەرپێی نادرێت، بۆیە ئەگەر مەلا کرێکار هیچ تاوانێکی مرۆڤایەتی نەکردبا مەحاڵ بوو لەم ماوە دوورودرێژەدا راستی راوبۆچون و قسە و رەفتارەکانی بۆ دادگا دەرنەچوبایە و مافەکانی وەرنەگرتبا. هەموو لایەك دەزانن کە بۆ یەکلاییکردنی کەیسەکەی چەندین جار درێژ کرایەوە و دووبارە کرایەوە و تاوەکو هەموو دادوەران نەگەیشتنە قەناعەت دوا بڕیاریان نەدا، کەچی مامۆستا هصەلاحەدین سکرتێری حزبێکە و خۆی بە مافدۆست وحەقانی و دونیابینی ئاناسی ودوور بین و خۆ بە راست و بیری گونجاوی بەڕێکردنی ژیانی مرۆڤایەتی و فکری بەناو میانڕەو راستەوخۆ بەرگری لە ناحەقی دەکات و ئەگەر بۆی بکرێت لەسەرجەم بەها و بنەما سەرەکیەکانی دادوەری لە پێناو ئایدیۆلۆجیەکەی خۆی دەدات و بۆی بکرێت هەر ئێستا لە داد و ماف و سەرجەم عەدالەتیە ئاینیەکەی خۆی دەدات و بە ناحەق مەلا کرێکار لەو تۆمەتەی لەسەر راست بۆتەوە بە بەرزکی بانان دەردەکات، ئا ئەمەیە دووفاقی قسە و کردار و

ناچونیەکی رەفتار و بیر و جیابینی ئایدیۆلۆجیانەی خەڵکانێك هلە جەوهەردا لە پێش 1400 ساڵ دەژین و بە ئیدعا لە سەدەی بیست و یەکدان.

جا لەمەوە بۆمان دەردەکەوێت کە هەموو ئەم بەناو ئیسلامی و لە بنەڕەتدا حزبی و ئایدیۆلۆجیا رووتانە هەر کاتێك بۆیان بلوێت دەگەڕێنەوە زەمانەکەی خۆیان و هەموو جیاوازیەکانیان دەخەنەلاوە و بە یەك دەنگ و یەك رەنگ رەفتار دەکەن، بەڵام بەهەموو مەزهەب و رێگەکانیانەوە گەر هەڵوێست و پێگەیان لاواز بێت، تا بۆیان بکرێت لەسەر بیری تەقیە دەرۆن تا ئەوکاتەی رێگەی ئەنجامدانی هەر کارێك بۆیان مەیسەر بێت تەنانەت توندڕەوی بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانیان سڵ ناکنەوە .

ئاخر مەعقول نیە تادوێنی خوێنی یەکتریان حەڵاڵ دەکرد، ئێستا بەخور بۆ نەیارەکەیان دەگرین. بەڵام هۆکاری ئەم هەڵوێستەی مامۆستا صەلاحەدین تەنها لەبەر خاتری چاوی رەشی ملا کرێکار نیە بەڵکو:

1- لەم زەمانەی کۆرۆنادا زۆر وەرگۆڕانی خێرا لە دونیای سیاسەت وئایدیۆلۆجیای میتافیزیکی و خەیاڵی رووداوەدات و باری لاری خۆڕافات و هەنگاوی خێرای راستیی زانست و دونیای حەقیقەت وای کردووە کە ئەو رەوتانە هەست بە لاوازیەك بکەن کە تا ئەمڕۆ بەم شێوەیە نەیانبینیوە و هەموو کارێك دەکەن بۆ لە سەر پێ مانەوە نەخواسا ئیستغلال کردنی پۆلۆلیستیەکیە مەلا کرێکا لە قازانج بینی حزبی.

2- وابەستەیی سیاسەت و بانگەشە و بەستنەوەی ئاین و حزبایەتی لەم باردۆخەی زەبری کۆرۆنا لەم ئانوساتە و کاریگەریە دوورمەوداکەی ئەم حزب و کەسانەی هێناوەتە شڵەزان و، ئەوان باش دەزانن کە وەزعی لەمەودا تادێت حەقیقەتەکان بە کردار و لەسەر ئەرزی واقیع روون دەبێتەوە و ئەوان بەرەو کونەتاریکەی ژیان تایبەتی و سیاسی وفکریان دەڕۆن، هەر وەکو زەمانی کۆبەرنیکۆس و ئاینیشتاین و ستیفن هاوکینگ وەرگۆڕانێکی گەورە و ئاڵۆگۆڕێکی فکری فراوان و فەلسفەی زانستی راستەقینە دەکرێت و ئەوەی خەیاڵ و ماوە بەسەرچووە کۆتایی دێت، بۆیە تاکە رێگە و پەلەقاژەی ئەمانە ئەگەر کاتێکی زۆریشی بوێت یەکگرتن و هاوکاری وهاوبەشی بەرژەوەندخوازیانە بەناوی یائیینەوە.

3- ئەمڕۆ بەم بارێدۆخە گشتییەی دونیا، حزبە ئیسلامیەکان لە سەرجەم جیهانی ئیسلامی و بارودۆخی تایبەتی ئیسلامی سیاسی بە توندڕەو و میانڕەویانەوە وای لێکردوون کە بیر لە دوای کۆرۆنا بکەنەوە و تا بۆیان بکرێت شرۆڤەی فاندامینتاڵی هەڵخەڵەتێنەری خۆیان بۆ ئەمڕۆی جیهانی دوای کۆرۆنا دەکەن.

بۆیە، وا ئەمرۆ بەم هەڵوێستەی مامۆستا صەلاحەدین بەهادین سەرەتای رەفتار و بیرکردنەوەی نوێی ئەم جۆرە بیرکەرەوانەی بۆ هەمووان دەرخست، ئەگینا مەبەستی مامۆستا صەڵاحەدین خودی مەلا کرێکار نیە و، ئەگەر ئەم رووداوە لە کانتێکی تردا بوایە ئاوا هەڵوێستێکی لەم جۆرەی مامۆستا لە گۆشەی تاریك و بن دیواری بارەگاکانیشیان نەبینرا.